

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันในระดับอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย ถือว่างานหลักที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การสอน ซึ่งก็หมายถึงการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บัณฑิตเหล่านั้น และเมื่อถือว่างานสอนเป็นงานหลัก จึงจำเป็นต้องปรับปรุงให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น

กระบวนการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบด้วยกัน ซึ่งได้แก่ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา โปรแกรมการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้เรียนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนไม่ว่าในระดับการศึกษาใดก็ตามจะดำเนินไปโดยดี และมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อ ครูอาจารย์ ใฝ่รู้จักและเข้าใจลักษณะ ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

ในสภาพความเป็นจริงของการเรียนการสอนมีผู้กล่าวไว้ว่า

"ในการเรียนการสอนนั้นปัญหาที่มักเกิดขึ้นคือ ปัญหาการขาดความเข้าใจในตัวผู้เรียน อาจารย์ส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจสภาพความสนใจ หรือปัญหาของนิสิตนักศึกษา ทำให้การเรียนการสอนมีแต่อุปสรรค เพราะมีช่องว่างระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากเกินไป และผู้สอนมักจะคำนึงถึงสาระที่สอนมากกว่าผู้เรียน" (วัลลภา เทพหัสดิน ๓ อุษยา 2523: 17)

นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มักมีอุปนิสัยในด้านการเรียนแตกต่างกันตามบุคลิกภาพของตนบางประการ เช่นเป็นคนเก็บตัวหรือชอบแสดง

ตัวเอง เป็นต้น ครู - อาจารย์จึงต้องควรคำนึงถึงตัวผู้เรียนในมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ "ผู้เรียนนั้นมีลักษณะความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และเลือกเรียนสิ่งที่ไม่เหมือนกัน เรียนโดยวิธีการที่ต่าง ๆ กัน" (ทองจันทร์ หงส์สารมภ์ 2524: 2) ในทำนองเดียวกัน อี.จี.โบก (E.G. Bogue) ก็อธิบายไว้ว่า "นักศึกษาในห้องเรียนนั้น มีความแตกต่างกันในวิธีการเรียน เป็นต้นว่านักศึกษายางคนอาจจะสามารถเรียนรู้ได้จากการอ่าน และค้นคว้าด้วยตนเอง อาศัยเพียงคำแนะนำจากอาจารย์เท่านั้น บางคนเรียนรู้ได้ก็ด้วยการอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ" (E.G. Bogue) 1974: 150) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เดวิด โคลบ และฟราย (David Kolb and Fry) พวกเขาได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า นิสิตนักศึกษา หรือผู้ใหญ่ นั้นจะเข้าสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เขาได้เลือกไว้ตามเอกลักษณ์ของเขาเป็นหลัก นิสิตนักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และแบบการเรียน (Learning Styles) ที่แตกต่างกัน นิสิตบางคนอาจเรียนได้ดีด้วยการฟังอธิบาย ฟังการรายงาน หรือบางคนอาจเรียนได้ดีถ้ามีกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง และมีอุปกรณ์การสอน ชอบเรียนโดยการอ่านค้นคว้าตามลำพัง หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ แบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

แบบการเรียน หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนปฏิบัติหรือชอบในการแก้ปัญหา การคิด หรือการเรียนที่แต่ละคนชอบ บางครั้งอาจเรียกว่าแบบการคิด (Cognitive Styles) ซึ่งอาจจะอยู่ในความนึกคิดหรือไม่ก็ตาม เป็นการเฉพาะเจาะจงหรือโดยทั่วไปก็ได้ เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt) กล่าวถึงแบบการเรียนว่าเป็นการพรรณาถึงนักศึกษาในรูปแบบการเรียนที่นิสิตนักศึกษาแต่ละคนนิยมชมชอบ แบบการเรียนเป็นคุณลักษณะที่สามารถค้นหาได้ และจากการค้นหาแบบการเรียนของนักศึกษาจะเป็นแนวทางไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักศึกษา การที่ใคร่เกี่ยวกับการเรียนที่แตกต่างกันของนักศึกษาจะช่วยเสนอแนะต่ออาจารย์ผู้สอนที่จะใช้การเรียนการสอนที่เหมาะสม (David E. Hunt 1981: 647)

ปัญหาการเรียนการสอนมักจะได้รับคามสนใจน้อย อาจารย์ส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจสภาพคามสนใจหรือปัญหาของนิสิตนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนมักจะทำนึ่งถึงสาระที่จะสอนมากกว่าคามต้องการ คามสนใจ หรือคามแตกต่างของผู้เรียน ฉะนั้นครูอาจารย์ที่สอนไ้มีโอกาสศึกษาถึงแบบการเรียนของนิสิตนักศึกษา (Student Learning Styles) และแบบการเรียนที่พวกเขาชอบก็ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู็ได้อย่างเหมาะสมกับแบบการเรียนนั้น และเป็นการตอบสนองคามต้องการของนิสิตนักศึกษามากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

จากการศึกษาคนควาผู้วิจัยพบว่าระบบของสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กหญิงและเด็กชายต่างกัน กล่าวคือมักจะทำอบรมให้ผู้หญิงปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณี มีความเชื่อและปฏิบัติตาม มีความต้องการความช่วยเหลือสูงกว่าเพศชาย นอกจากนี้ลักษณะและธรรมชาติของผู้ชายซึ่งมักจะแข็งแรงกว่าและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้น่าจะทำให้วิธีการเรียนรู็ของนิสิตที่เพศต่างกันมีความแตกต่างกันด้วย และจากการวิจัยของ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ เรื่อง "รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีลักษณะทางวิชาการสูงกวา นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาร์ล แอล ไคเนอร์ (Charles L. Deiner) คือ เขาพบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัย และทัศนคติในการเรียนศึกษา นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า จากผลการวิจัยของทั้งสองท่านนี้อาจจะกล่าวได้ว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีแนวโน้มในการเรียนแตกต่างกัน

จากการวิจัยที่ศึกษาสภาพของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา พบว่านิสิตที่ศึกษาในต่างประเทศชั้นปีกัน มีแนวความคิดต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน เทด เค แบรดชอว์ (Ted K. Bradshaw) ได้ให้แนวความคิดว่าในสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ ก็ตาม มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างนิสิตในสาขาวิชาที่ต่างกัน อันจะส่งผลให้มีวิธีการเรียนและแบบการเรียนที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยสนใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษารูปแบบ การเรียนของนิสิตนักศึกษา และความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนกับ เพศ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ระดับชั้นปี และ วิชาเอก ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร จึงได้เลือก ศึกษารูปแบบการเรียน ของนักศึกษาวิทยาลัยครูทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร เพศ ผลสัมฤทธิ์ เลือกศึกษาวิทยาลัยครู เพราะมีคำวิจารณ์เกี่ยวกับนักศึกษาของวิทยาลัยครูในแง่ความรู้ ความสามารถของบัณฑิตเหล่านั้นมากเกินไป มีมาน้อยเพียงใด และเนื่องจาก บัณฑิตเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน ไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาถึงรูปแบบการเรียนและความสัมพันธ์ของรูปแบบการ เรียนกับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก ของนักศึกษาวิทยาลัย ครูในกรุงเทพมหานคร ก็จะ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและจัดระบบการเรียนการ สอนให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพของรูปแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพ มหานคร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ

สมมติฐานในการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวความคิดของนักการศึกษาหลายท่านพบว่านิสิตนักศึกษา มีบุคลิกภาพแนวความคิด ค่านิยม สังคมประเพณี ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการเรียนแตกต่างกันไปตามสาขาที่เรียนและระดับชั้นปี นอกจากนี้ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ต่างกัน จะมีผลให้นักศึกษามีวิธีการเรียนและแบบการเรียนที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัย จึงตั้งสมมติฐานว่า

"รูปแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ เทคโนโลยีทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก"

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. มุ่งศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526
2. ศึกษาแบบการเรียนแยกตาม เทคโนโลยีทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - เพศ แบ่งเป็น เพศหญิง เพศชาย
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ
 - ระดับชั้นปี แบ่งเป็น ระดับชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4
 - วิชาเอก มี 5 วิชาเอก คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป ภาษาอังกฤษ
4. วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มี 6 แห่ง คือ
 - 4.1 วิทยาลัยครูธนบุรี
 - 4.2 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 - 4.3 วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 - 4.4 วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
 - 4.5 วิทยาลัยครูจันทระเกษม
 - 4.6 วิทยาลัยครูพระนคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาแต่ละคน เป็นตัวแทนที่คิดสำหรับชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเหล่านั้น

2. ระดับของคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาจากแต่ละวิทยาลัยตามเกณฑ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้ถือว่าอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

3. การตอบแบบวัฏรูปแบบการ เรียนของกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปด้วยความจริงใจ

ความจำกัดของการวิจัย

ความคลาดเคลื่อนไม่สมบูรณ์ของการวิจัยนี้ อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากมีตัวแปร เกิน (Confounding Variables) บางกลุ่มที่ไม่ได้นำมาวิจัย เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพของบิดา มารดา ฐานะทางสังคม สภาพแวดล้อมทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งอาจมีอิทธิพล ต่อรูปแบบการ เรียนของนักศึกษา

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

แบบการ เรียน (Learning Styles) หมายถึงลักษณะ และวิธีการเรียนที่นิสิต นักศึกษา แต่ละคนนิยมชมชอบ และปฏิบัติ เป็นคุณลักษณะที่สามารถค้นหาได้ แบ่งเป็น 6 แบบตามแบบของ Glasha and Reichmann ดังนี้คือ

1. แบบอิสระ (Independent) มีลักษณะเป็นคนที่ชอบคิดด้วยตนเอง ทำ งานด้วยความคิดเห็นของตนเอง มีความเชื่อมั่น ในความสามารถทางการ เรียนรู้ของตนเอง เป็นอย่างมาก

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) มีลักษณะเป็นคนที่ไม่สนใจในเนื้อหา วิชา และไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอน และไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) มีลักษณะเป็นคนที่ชอบทำงานร่วมกับ ผู้อื่น พยายามที่จะร่วมมือในกิจกรรมการ เรียนการสอน และมีความเห็นว่าห้องเรียน เป็น ที่ซึ่งเหมาะสำหรับการมีปะทะสังสรรค์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบพึ่งพา (Dependent) มีลักษณะเป็นคนที่ เรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนด ให้เรียนเท่านั้น เขาจะเห็นว่าอาจารย์และเพื่อนๆ คือแหล่งของความรู้ และแหล่งที่จะ สนับสนุนช่วยเหลือเขาได้ เขาต้องการที่จะรับคำสั่ง หรือการบอกว่าจะต้องทำอะไร

5. แบบแข่งขัน (Competitive) มีลักษณะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการที่พยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน และมักจะมองบรรยากาศในห้องเรียนว่าจะต้องมีการแข่งขัน และเขาจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) มีลักษณะเป็นคนที่ต้องการเรียนรู้ เพราะชอบที่จะไปเรียนในชั้นเรียน เขามีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมในมากที่สุด ในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาแต่ละคน ตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาจนกระทั่งถึง ภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2526 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.25 ถึง 2.99

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.25 ลงมา

ประโยชน์และความสำคัญของงานวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการศึกษาคนคว่าเกี่ยวกับ การวิจัยในเรื่องของรูปแบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยต่อไป
2. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อ ครู + อาจารย์ ในการเลือกและดำเนินการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้รู้จักผู้เรียนดีขึ้น
3. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายวิชาการของกรมการฝึกหัดครู ในการพัฒนาการเรียนการสอน และกำหนดนโยบายของแต่ละวิทยาลัย